บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในครั้งนี้ การเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นต้นใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้จัดการฝ่ายบัญชีและพนักงานบัญชีของบริษัทในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ขั้นต้นนั้นประกอบกับเอกสารอ้างอิงต่างๆมาจัดทำแบบสอบถามเพื่อเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป สำหรับเหตุผลที่เลือกใช้แบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้เพราะเป็นวิธีที่สะดวกที่สุดทั้งฝ่ายผู้ตอบในการให้ข้อมูล และฝ่ายผู้เก็บรวบรวมข้อมูลจะมีหลักฐานในการอ้างอิงคำตอบนั้น อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยนี้จะเป็นการเก็บข้อมูลครั้งเดียว (Cross Section) แล้วนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistic Package for Social Sciences : SPSS) และสรุปผลการวิจัยในขั้นต่อไป เพื่อเป็นการศึกษาดูว่าปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

แหล่งข้อมูล (Source of data)

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้มาจากการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้จัดการฝ่ายบัญชีหรือสมุห์บัญชี และพนักงานบัญชี

ประชากร (Population)

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บริษัทในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เฉพาะธุรกิจการผลิตที่ประกอบธุรกิจในรูปบริษัทจำกัดของกรมโรงงานอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล หลักเกณฑ์ในการเลือกประชากรในการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การวิจัยมุ่งเน้นศึกษาเฉพาะธุรกิจการผลิต ไม่รวมถึงธุรกิจการค้าและธุรกิจบริการด้วยเหตุผลที่ว่าธุรกิจการผลิตเป็นธุรกิจที่มีการลงทุนและการเติบโตสูง รวมทั้งโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่มีการจำหน่ายอยู่ในปัจจุบันถูกนำมาใช้ในธุรกิจทางการผลิตเป็นส่วนใหญ่

2. การวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะผู้ประกอบการในรูปของบริษัทจำกัดเท่านั้น เนื่องจากการสัมภาษณ์เบื้องต้นพบว่า ผู้ประกอบการเจ้าของคนเดียวและห้างหุ้นส่วนจำกัดมีการนำโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีมาใช้ในส่วนงานบัญชีค่อนข้างน้อย

3. การวิจัยนี้เก็บข้อมูลประชากรเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเท่านั้น เพราะพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีการทำธุรกิจทางด้านการผลิตสูง อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ที่ผู้ประกอบการนิยมตั้งสถานประกอบการด้วย

การเก็บรวบรวมข้อมูลประชากรครั้งนี้ ใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลกรมโรงงานอุตสาหกรรม ปี 2546 (www.diw.go.th) และใช้เกณฑ์การแบ่งขนาดของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจากกฎกระทรวง ของกระทรวงอุตสาหกรรมปี พ.ศ. 2545 เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกประชากรจากฐานข้อมูลทั้งหมด เพื่อให้ได้ประชากรตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเกณฑ์การแบ่งขนาดของธุรกิจการผลิต จำนวนการจ้างงานขนาดย่อมไม่เกิน 50 คน ขนาดกลางเกินกว่า 50 คน แต่ไม่เกิน 200 คน) จากการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ประชากรจำนวน 13,579 บริษัท

กลุ่มตัวอย่าง (Sampling)

ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 มุมมอง คือ

1. มุมมองด้านผู้จัดการฝ่ายบัญชี หรือสมุห์บัญชี
2. มุมมองด้านพนักงานบัญชี

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) เนื่องจากประชากรมีขนาดใหญ่ (13,579 บริษัท) และกระจายอยู่หลายจังหวัด (กรุงเทพมหานคร นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร) ดังนั้นเพื่อให้การเลือกกลุ่มตัวอย่างมีความถูกต้องและเป็นตัวแทนของประชากรได้จึงต้องเลือกวิธีการเลือกตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยขั้นที่ 1 ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณตัวอย่างของทาโรยามาเน $n = N / 1+N(e)^2$ (Yamane 1973: 725 อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ 2546: 9) จากการคำนวณได้ตัวอย่าง 389 บริษัท ซึ่งผู้วิจัยเห็นสมควรเพิ่มตัวอย่างเป็น 800 บริษัท เพื่อป้องกันเรื่องการตอบกลับของแบบสอบถาม หลังจากได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (800 บริษัท) จึงนำมาแบ่งสัดส่วนตามการกระจายของบริษัทในแต่ละจังหวัด ขั้นสุดท้ายเป็นการเลือกตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling) ซึ่งเป็นวิธีการสุ่มตัวอย่างที่สะดวกเพราะมีการสุ่มจริงเพียงหน่วยแรกครั้งเดียว ส่วนหน่วยตัวอย่างที่สองหรือหน่วยตัวอย่างต่อๆไปนั้นจะถูกกำหนดขึ้นอย่างมีระบบ ซึ่งจะแสดงละเอียดในส่วนต่อไป

ขั้นตอนในการเลือกกสุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ทำการกำหนดขนาดตัวอย่าง เพื่อเป็นตัวแทนของประชากรโดยใช้สูตรการคำนวณตัวอย่างของทาโรยามาเน ด้วยความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง 389 บริษัท

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

$$= \frac{13,579}{1+13,579(0.05)^2}$$

$$= 388.55$$

$$\approx 389 \text{ บริษัท}$$

แต่ผู้วิจัยเห็นสมควรเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเป็น 800 บริษัท เพื่อให้การประมวลผลมีความถูกต้องมากขึ้น และเป็นการป้องกันเรื่องการตอบกลับของแบบสอบถาม โดยเลือกตัวอย่างจากสัดส่วน (Proportional Allocation) ของบริษัทที่มีอยู่ในแต่ละจังหวัด ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนตัวอย่างแยกตามสัดส่วนของประชากรของแต่ละจังหวัด

จังหวัด	ประชากร	จำนวนตัวอย่าง
กรุงเทพฯ	5,672	334
นครปฐม	1,131	67
นนทบุรี	563	33
ปทุมธานี	1,143	67
สมุทรปราการ	3,491	206
สมุทรสาคร	1,579	93
รวม	13,579	800

<u>หมายเหตุ</u> ตัวอย่างการคำนวณจำนวนตัวอย่างแยกตามสัดส่วนของประชากรในจังหวัดกรุงเทพฯ = (5,672 /13,579) x 800 = 334 ราย

ขั้นที่ 2 การเลือกตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling) โดยทำการสุ่มตัวอย่างหน่วยแรกโดยใช้ตารางเลขสุ่ม ส่วนหน่วยต่อๆไปนั้นจะถูกกำหนดขึ้นอย่างมีระบบ คือ ทำการสุ่มตัวอย่างทุกๆ K หน่วยถัดไป โดยที่ K = N/n

เมื่อ N คือ จำนวนประชากร

n คือ จำนวนตัวอย่าง

ดังนั้น ช่วงในการสุ่มตัวอย่าง คือ K = 13,579 / 800 = 16.97 หรือประมาณ 17 นั่นคือ จากฐานข้อมูลประชากรของกรมโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งมีการจัดเรียงตามลำดับตัวอักษรตั้งแต่ ก - ฮ ผู้วิจัยจะทำการสุ่มตัวอย่างทุกๆ 17 บริษัท ในแต่ละจังหวัด จนได้จำนวนตัวอย่างครบ 800 บริษัท

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยนี้จะใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลช่วงเวลาเดียว คือ เดือนเมษายน ถึง กรกฎาคม 2546 รวมเวลา 4 เดือน โดยผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบ และดำเนินการเก็บรวมรวบข้อมูล ดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้เวลาช่วงเดือน เมษายน 2546 โดยผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้จัดการฝ่ายบัญชีจำนวน 4 ราย และพนักงานบัญชี จำนวน 7 ราย (โดยผู้ถูกสัมภาษณ์ขอสงวนนามในการให้ข้อมูลครั้งนี้) ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่บริษัทใช้อยู่ในปัจจุบัน ประโยชน์ ปัญหาและอุปสรรคที่ได้รับจากการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมาเตรียมการสร้างแบบสอบถามของการวิจัย

2. เตรียมแบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 6 ส่วน ดังจะกล่าวต่อไปในส่วนของรูปแบบของแบบสอบถาม โดยใช้เวลาในช่วงเดือน พฤษภาคม 2546

3. จัดส่งแบบสอบถาม โดยจัดส่งให้บริษัทกลุ่มตัวอย่างจำนวน 800 บริษัท บริษัทละ 2 ชุด รวมทั้งสิ้น 1,600 ชุด โดย ชุดที่ 1 ส่งผู้จัดการฝ่ายบัญชีหรือสมุห์บัญชี และชุดที่ 2 ส่งพนักงานบัญชี (โดยการเลือกพนักงานบัญชีเพื่อตอบแบบสอบถามขึ้นอยู่กับวิจารณญาณของทางบริษัท)

4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบข้อมูลความถูกต้อง และแยกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ใช้เวลาดำเนินการใช้ช่วงเดือน พฤษภาคม ถึง กรกฎาคม 2546

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจาก

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก
2. แบบสอบถาม

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ (แบบสอบถาม) ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีการดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

2. ขอบเขตของแบบสอบถามจะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี ชนิดของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่เลือกซื้อ รวมถึงข้อดีและข้อเสียของการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี ประโยชน์ที่ได้รับ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี ทัศนคติของผู้จัดการฝ่ายบัญชีหรือพนักงานบัญชีที่มีต่อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีในปัจจุบัน

3. รูปแบบของแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น

3.1 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

- เพศ อายุ - อายุการทำงานในองค์กร - วุฒิการศึกษา
- ตำแหน่งหน้าที่ - ประสบการณ์ทำงาน

3.2 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกิจการ เป็นคำถามแบบให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงข้อเดียว โดยแบ่งคำถามเป็น 4 หมวด เพื่อใช้เป็นตัววัดของตัวแปรอิสระ ดังนี้

3.2.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกิจการ

3.2.2 ลักษณะการบริหารงานของกิจการ

3.2.3 ข้อมูลทั่วไปทางด้านบัญชี

3.2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีในองค์กร

3.3 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีมาใช้ในองค์กร โดยการให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงทัศนะเกี่ยวกับปัจจัยดังกล่าวว่ามีผลกระทบต่อการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีมาใช้อยู่ในระดับใด เพื่อใช้เป็นตัววัดของตัวแปรอิสระ ลักษณะคำถามเป็นการให้คะแนนแบบ five-point Likert scale ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีผลกระทบมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง มีผลกระทบมาก
ระดับ 3 หมายถึง มีผลกระทบปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง มีผลกระทบน้อย
ระดับ 1 หมายถึง มีผลกระทบน้อยที่สุด

3.4 สอบถามเกี่ยวกับชนิดของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่บริษัทต้องการซื้อมาใช้งาน รวมทั้งข้อดี และข้อเสียในแต่ละชนิด ซึ่งผู้ตอบจะแสดงทัศนะเป็นระดับว่าชนิดของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีใดที่เหมาะสมกับองค์กรมากที่สุด เพื่อใช้เป็นตัววัดของตัวแปรตาม ลักษณะคำถามเป็นการให้คะแนนแบบ five-point Likert scale ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง เหมาะสมกับองค์กรมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง เหมาะสมกับองค์กรมาก
ระดับ 3 หมายถึง เหมาะสมกับองค์กรปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง เหมาะสมกับองค์กรน้อย
ระดับ 1 หมายถึง เหมาะสมกับองค์กรน้อยที่สุด

3.5 สอบถามเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับ และปัญหาที่เกิดจากการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี โดยให้ผู้ตอบแสดงทัศนะเป็นระดับ และมีส่วนของข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อใช้เป็นตัววัดของผลที่ได้จากการนำโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีมาใช้งาน ลักษณะคำถามเป็นการให้คะแนนแบบ five-point Likert scale ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง มาก
ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง น้อย
ระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด

3.6 ทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถามต่อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีในปัจจุบัน โดยเป็นคำถามในลักษณะคำถามปลายเปิด

การประมวลผลข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการดังนี้

1. ทำการตรวจสอบข้อมูล (Editing)
2. ทำการลงรหัส (coding)

3. ทำการประมวลผลข้อมูล โดยข้อมูลที่ลงรหัสแล้วจะนำมาบันทึกในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อทำการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistic Package for Social Sciences :SPSS)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล มีวิธีการดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ชนิดของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่เลือกซื้อ ผลที่ได้จากการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี โดยใช้สถิติเชิงพรรณาคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่

4.2 การทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆกับชนิดของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่เลือกซื้อ โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) โดยเลือกใช้การวิเคราะห์ Logistic แบบ Multinomial Logistic Regression เพราะตัวแปรอิสระเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ และตัวแปรเชิงกลุ่ม ส่วนตัวแปรตามเป็นตัวแปรเชิงกลุ่มที่มีค่ามากกว่า 2 ค่าขึ้นไป โดยการวิธีวิเคราะห์แบบ Multinomial Logistic Regression จะทำให้ทราบว่าตัวแปรอิสระใดบ้างที่มีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี โดยพิจารณาจากค่า sig. โดยถ้าค่า sig. > 0.05 จะยอมรับสมมติฐานหลัก และพิจารณาค่า R^2 ของ Nagelkerke หรือเรียกว่า ค่า Pseudo R^2 เป็นค่าที่บอกสัดส่วน หรือเปอร์เซนต์ที่สามารถอธิบายความผันแปรใน Logistic Regression Model ซึ่งคล้ายกับค่า R^2 ในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้น (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2544: 81) โดยถ้าค่า R^2 มีค่าสูงมาก แสดงว่าตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กันทางสถิติค่อนข้างสูง นั่นคือ สมการถดถอยที่ใช้ประมาณค่าตัวแปรตามย่อมมีความน่าเชื่อถือสูง (Hirsch, 1944: 167 อ้างถึงใน บุญอนันต์, 2543: 119)

การวิจัยครั้งนี้ประชากรที่ศึกษาคือ บริษัทในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เฉพาะธุรกิจการผลิตที่ประกอบธุรกิจในรูปของบริษัทจำกัดในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล โดยกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 มุมมอง คือ 1. มุมมองของผู้จัดการฝ่ายบัญชีหรือสมุห์บัญชี และ 2. มุมมองของพนักงานบัญชี สำหรับเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการตอบแบบสอบถาม โดยการประมวลผลข้อมูลจากแบบสอบถามใช้สถิติเชิงพรรณาในการอธิบายความหมายของข้อมูล ส่วนการทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยใช้การวิเคราะห์ Multinomial Logistic Regression